

Hvorfor er ledelse vigtig for psykisk arbejdsmiljø?

Arbejdsmiljø konference 2008

Anita Mac & Peter Hagedorn-Rasmussen

Program

- Hvorfor er ledelse vigtigt?
- Ledelsesstrategier, det personlige lederskabs praksis og psykisk arbejdsmiljø?
- Case præsentation
- Gruppediskussion og opsamling

Hvorfor er ledelse vigtigt?

Nogle resultater

- ❑ Når der er ringe PSA er der næsten altid også ringe ledelseskvalitet
- ❑ Den 2. vigtigste grund til at forlade arbejdspladsen er dårlig ledelse
- ❑ Mellemlider har ofte ikke lederkompetencer
- ❑ Ledelsessystemet forholder sig snævert til resultater, ikke til det, der skal til for at skabe resultater.

Hvad sker der?

□ Engageret

Demotiveret

Krav- kontrol ubalance

- Jeg startede på denne arbejdsplads med så meget engagement, og sidder i dag uden lyst til at gøre en indsats ud over minimum'
- Et forløb, hvor hun gang på gang tog initiativer og lod sig involvere i mange nye opgaver. Hun fik ikke støtte eller ressourcer, måtte selv opfinde løsninger og stødte hele tiden på hindringer i arbejdet.
- En ledelsesopgave at yde støtte til at gøre arbejdet muligt?
- Krav – kontrol ubalance

Indsats – belønning ubalance

' Mit engagement har jeg stadig, men nu gør jeg ikke en indsats for arbejdspladsens skyld, men for min egen skyld' .

Et forløb, hvor han præsterede det umulige for sit eget og for andres, men aldrig fik feedback eller anerkendelse. Initiativer og god kvalitet forekom at være ligegyldigt.

- En ledelsesopgave at skabe anerkendelse i arbejdet?

Indsats- belønning ubalance

Det kollektive miljø

- ' Før diskuterede vi opgaverne og havde en uformel og ærlig omgangstone. Nu gider man kun klare sit eget, man pjækker fra afdelingsmøder og tilliden til hinanden er slidt ned'
- Et forløb, hvor afdelingen havde prøvet at rette op på konsekvenserne af en leder, der undlod at lede. De kom til kort og holdt op med at bruge energi på det kollektive.

Det kollektive forløb

- Uformel enighed om utilfredshed
- Manglende mulighed for kollektiv succes med at løse problemet
- Mistillid, ødelagt samarbejdsevne
- Den uformelle organisation bryder sammen
- Egoisme, normløshed, magtesløshed
- Et ledelsesansvar af sikre social kapital; tillid, samarbejdsevne og retfærdighed?

Og lederne .....

- ' Mine medarbejdere siger de har det fint, men det har jeg ikke. '
- 'Jamen, det er noget jeg taler om med min erhvervspsykolog / coach [hvordan jeg skal nå vores mål på en ordentlig måde]'
- 'Jeg når aldrig selv mit arbejde; jeg bruger hele dagen på møder og samtaler og synlighed, og må lave arbejdet når de andre er gået hjem.'

Er det et ledelsesansvar?

- Lederne skal holdes ansvarlige for at arbejdet er berigende og ikke belastende?
- At sikre balancen mellem indsats og belønning?
- At sikre balancen mellem kontrol og krav?
- At skabe tillid, samarbejde og retfærdighed?

Ledelsesstrategier, det personlige lederskabs praksis og psykisk arbejdsmiljø?

Ledelsesstrategier og det personlige lederskab

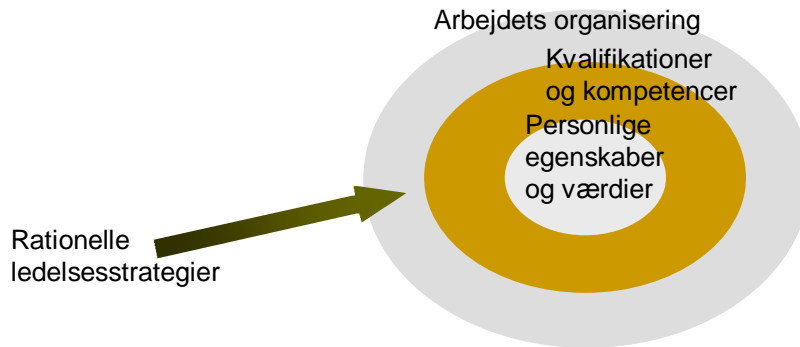
Rationelt orienterede ledelsesstrategier	Normativt orienterede ledelsesstrategier
Lean Projektorganisering som specialisering Mål- og rammestyning	Værdibaseret ledelse Team organisering Netværksorganisering
Det Personlige Lederskab	Det Personlige Lederskab
Direktiv Autoritær Handlekraft Temposættende	Tilknyttende / Anerkendende Coachende Demokratisk Visionær

Udvalgte faktorer for oplevelse af et udviklende arbejdsliv

- Jobkrav og arbejds mængde
- Udviklings- og læringsmuligheder
- Kontrol over eget arbejde
- Belønning
- Mening i arbejdet
- Social støtte og social vekselvirkning
- Tryghed
- Selvtillid (self efficacy)
- Selvværd (self esteem)

De rationelle, hårde ledelsesstrategier

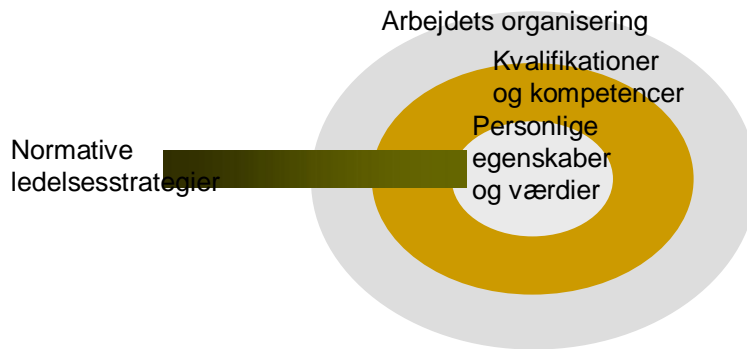
Effektivisering og rationalisering

De rationelle ledelsesstrategier - muligheder og risici

	Muligheder	Risici
Jobkrav	Klare jobkrav som resultat af analytisk tilgang til procesdesign	Høje jobkrav - Intensivering Tab af 'tavs viden'
Udviklingsmuligheder	Klare kompetencekrav → målrettet kvalifikations-udvikling	Begrænset til instrumentelle færdigheder
Kontrol over eget arbejde	Grænserne for egenkontrol tydelige. Rolleklarhed og mindsker uklare forventninger, som kan skabe overforpligtigelse	Snævre rammer for egenkontrol og fleksibilitet. Manglende engagement og mening i arbejdet.

De normative, bløde ledelsesstrategier Med hånden, hjernen og hjertet på arbejdet

De normative ledelsesstrategier - muligheder og risici

	Muligheder	Risici
Jobkrav	Organiske jobkrav. Mulighed for kontinuerlig tilpasning. Fælles orientering uden stive regler.	Uklare jobkrav → uklare forventninger og rolleklarhed → konflikter
Udviklingsmuligheder	Vægt på personlig udvikling i relation til den organiske og selvledende organisation	Krav om konstant tilpasning, udvikling og læring. Erosion af personligheden
Kontrol over eget arbejde	Autonomi og kontrol over eget arbejde.	Vanskeligheder med at justere egne og andres forventninger

Store krav til ledelse-i-praksis

- Det Personlige Lederskabs praksis er afgørende for oversættelse og fortolkning af ledelsesstrategien til medarbejderledelse:
  - Udvikling af muligheder og reduktion af risici forudsætter improvisation

Til afrunding: Hvor er ansvaret for PSA?

- HR: Medarbejderledelse via HR
- SU: PSA varetages i SU og i APV
- Mellemlider: Varetager driften – men ved godt, at motivation og anerkendelse er vigtig – men ved ofte ikke hvorfor og hvordan
- Resultat: aktiv indsats for et godt PSA falder for tit mellem for mange stole

Case: Banken

Fra

Individuel resultatmåling

til

Teambaseret anerkendende
ledelse

Præsentation af Banken

□ Nyt lederteam:

- Individuel resultatmåling -> Teambaseret anerkendende ledelse

Konkrete indsatser:

- Involvering
- Undgå unyttigt arbejde
- Trivsel – herunder kvartalsvise møder og fokus i MUS samtaler

Resultater fra Banken

Dimension af psykisk arbejdsmiljø	Udvikling		Dimension af psykisk arbejdsmiljø	Udvikling	
	Positiv	Negativ		Positiv	Negativ
Emotionelle krav	X		Feedback	X	
Krav: skjule følelser	X		Sociale relationer	X	
Sensoriske krav		X	Socialt fællesskab	X	
Indflydelse	X		Utryghed	X	
Frihedsgrader	X		Tilfredshed med arbejdet	X	
Mening	X		Generelt helbred	X	
Forudsigelighed	X		Mentalt helbred	X	
Rolleklarhed	X		Vitalitet	X	
Rollekonflikter	X		Adfærdsmæssig stress	X	
Ledelseskvalitet	X		Somatisk stress	X	
Social støtte	X		Kognitiv stress	X	

Faktorer for Bankens resultater

- Tre nye ledere (chef og souschefer) - fra individuel ledelse til teambaseret
- VIPS rapporten lå parat som input til den ny ledelse
- Vægt på personaleledelse frem for salg: Fra præstationsmåling til præstationscoaching (og prioritering)
- Bærende principper: Åbenhed, involvering, tillid, holdånd, respekt. Alle skal tages alvorligt – anerkendelse
- VIPS rapporten et fast element i MUS samtaler
- Stor fremgang med hensyn til indtjening (afdelingen ligger meget flot) ....

Oplæg til debat!

- Har ledelse en betydning?
  - Hvordan (ikke?) / begrund?

- Indtag et ledelsesperspektiv. Diskutér:
  - Hvad skal der til, for at I som ledere i hverdagen kan sikre kravet om resultater og kravet om et godt PSA?
  - Identificér *tre gode ledelses-praksisser* og begrund!

Afsluttende opsamling

- Der er øget opmærksomhed på betydningen af ledelse / PSA
- Lederuddannelse, ledermålinger, lederansvar for PSA
- Traditionelle AM aktører kan tale ind i ledelsesdiskursen ved at kræve målbare evalueringer af ledelseskvalitet.
- Det vil måske øge opmærksomheden på processer frem for resultater og på behovet for lederkompetencer